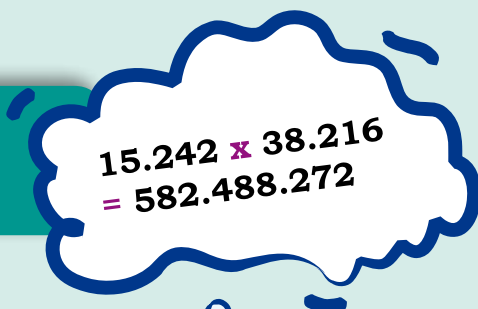

rekencolumn

Marisca Milikowski

Genot versus wanhoop

Mensen die ergens goed in zijn, denken vaak dat iedereen het kan. Of zou kunnen, als ze maar meer zouden oefenen of meer kansen zouden krijgen. Dat is een democratische gedachte, maar hij klopt niet. Neem het hoofdrekewonder Hans Ebersark. Hij vermenigvuldigt twee vijfcijferige getallen met elkaar, uit het hoofd. Hij trekt vijfde machts wortels. Hij ontbindt reusachtige getallen in factoren, en dat allemaal met gemak en voor de lol. Moeilijk? Niet echt, zegt Ebersark. 'Het is moeilijker dan leren je te scheren of je veters te strikken. Maar het is makkelijker dan het leren spreken van je moedertaal'. Waarom denkt hij dat?

Hij denkt dat omdat hij zichzelf als voorbeeld neemt. Ooit, als kind, ontdekte Ebersark de lol van het spelen met getallen in zijn hoofd. Niemand kan je dat speelgoed afpakken en als je ouders het licht uitdoen, ga je er gewoon mee verder. Geweldig speelgoed, die getallen. 'En terwijl je ze splitst en samenvoegt, komen er steeds meer, elk met z'n eigen intrigerende eigenschappen!'¹ Maar ja, zegt Ebersark, je moet er wel aan werken. En tegenwoordig pakken ze al de rekenmachine als ze 4×4 moeten uitrekenen. Voor mij zit Marthe uit groep 5, die op de vraag wat 4×4 is zojuist 8 heeft geantwoord. Dit meisje is niet dom, integendeel. Haar IQ ligt boven de 120. Is er dan geen oefening geweest? Ze heeft zich suf geoefend. Is er dan iets mis met haar geheugen? Taal, topo en geschiedenis onthoudt ze moeiteloos. Maar getallen en hun onderlinge betrekkingen gaan het ene oor in en het andere uit. Haar hoofd kan dat niet vatten en niet opslaan, zo lijkt het.

Volgens Ebersark is hoofdrekenen een ideale hobby voor luie mensen. 'Als je een bepaalde drempel over bent, hoef je zelf het werk niet eens te doen: een klein mannetje in je hersens – een minuscule Turing-machine – neemt het over'. Dit doet me denken aan wat ik las in een roman van A.S. Byatt. De hoofdpersoon, Frederica, heeft een zoon die maar niet kan leren lezen. Tranen met tuiten huilt dit intelligente joch aan de keukentafel, waar zijn moeder hem vol ongeduld dit simpele kunstje tracht bij te brengen. Ook Frederica had het destijds gevoeld alsof er een machine in haar hersens klaarlag om het werk over te nemen. Wat een genot was het geweest om die verrukkelijke logische orde van letters en klanken, van *sch*, *au* en *oei* te leren kennen. 'Het had gevoeld alsof haar brein uit zichzelf al weet had van deze dingen die zich nu voor haar uitrolde als een tapijt waarop je dansen kon'. Dansen, spelen, genot. Versus tranen, geploeter en wanhoop.

Hoofdrekenen is een ideale hobby voor luie mensen

Hans Ebersark, het rekenwonder, vertelt over de vreugde als hij oude vrienden ontmoet tijdens de hoofdrekentochten in zijn hoofd. Want, zegt hij, er zijn aardige en minder aardige getallen. Minder aardig vindt hij 'de eelthandige vechtjas 8, het sinistere 64, of het arrogante zelfvoldane 36'. Maar met andere heeft hij een

Illustratie: Beeldinzicht, Floor Leemans

persoonlijke band, als 'het avontuurlijke 26, het magische 7, het behulpzame 37 en het vaderlijke en betrouwbare 76'. Ik vraag kinderen die bij ons komen altijd of ze er een lievelingsgetal op na houden en zo ja, wat er mooi is aan dat getal. Vaak is de liefde voor een getal contextueel bepaald, door een datum of een leeftijd. Martje bijvoorbeeld heeft als lievelingsgetal 12, de dag van haar verjaardag. Toch hebben veel mensen over bepaalde getallen ook een esthetisch oordeel. De getallen 3 en 7 bijvoorbeeld roepen bij velen iets op, ten goede of ten kwade. Andere getallen worden algemeen als saai ervaren. Als Ernie 6 noemt als lievelingsgetal, wijst Bert hem streng terecht: 'Niemand heeft 6 als lievelingsgetal, Ernie!' En hij heeft gelijk. Nou ja, bijna niemand.

¹ Hans Ebersark komt aan het woord in *The Great Mental Calculators*, een mooi boek van Steven B. Smith. Het verhaal van Frederica en haar zoon heb ik uit *A Whistling Woman* van A.S. Byatt.

Dr. Marisca Milikowski is rekendeskundige en heeft samen met haar man een praktijk voor rekenen en dyscalculie (www.rekencentrale.nl). In Balans Magazine vertelt zij regelmatig over ervaringen met kinderen met rekenproblemen.